

Glo.ordi.

E *Incipit expositio ōonis manasse.*

D *Omnis deō iustorum ōpotēs deō est: nō ipsō qui sibi noua signēta cōponūt. Cur istō triū tñ deō est et nō etiā aliorū: qz in istis christiani mysteriū figurata est plenitudo. Per abraā xp̄i nativitas. q̄ isaac p̄gregatio credūle plebis; q̄ iacob resurrectio utimata est saluatoris.*

T1. Eſd. 1.a. *b Adare Zropol. Adare pp̄ls subditus idola-*

T2. Eſd. 2.a. *trie q̄ ifidelitatis fluctib̄ vagabat. quē dñs verbo*

Tropo. *suo signauit: cū xp̄i crux (q̄ v̄bū p̄ris) cordib̄ et frōtib̄ eorū insignit: qd̄ est mari signari v̄bo diuino.*

C *Quod ōes pa. Tremūt angeli p̄ntia p̄tēplātes: pauēt hoies iudiciū expectātes: formidat demo-nes v̄tutē ingētissimā sentītētes: qz vult dñi circū-spicit vniuersa. Uniuersa rōnalis creatura et si non ōis respicit creatorē: v̄tutē tñ eius agnoscit om̄is.*

d Sup pctōres. *Nō aduersus. vñ i euāgeliō: Sed ira dei manet sup eos originalis videlz dāna-tiōis vel celestis iudicij: qz nō de inferiorib̄ sed de superiorib̄ iudicat pctōres: et celo enī iudicij laculatū est. e Immēla yero. Immēla miscōla dñi dñ: qm̄ euāgeliā p̄missa nullā habet p̄missaz mēsurā. Legalia v̄o mēsurata fuerat. vñ: Replebo cellaria v̄rā tritico vino et oleo et c. f Et iue. miscōdia. Superat enī bēcillitatē nr̄am diuīe p̄missiones: q̄ nec sermonib̄ explicari: nec oculis possūt p̄tēplari.*

g *Dñs deō altissi. Nihil mirū est i laudib̄ del qd̄ dictū est: Tu es deō altissim⁹ sup ōem terraz. Et celi et angeli altiores sūt terra: nisi mirabilis intēda-mus. Mysterio nimirū xp̄i p̄dictū: q̄ cū fuisset caro (qz v̄bū caro factū est) altissimus fact⁹ est sup ōem carnē que terre noīe nūcupat. h Lōganumis. Peccatores ad penitētiā differēdo: nec delicti tpe-puniēdo. Multū misericors: quotiens peccaueris veniā pollicēdo. Penitēs sup maliciaz. h. qd̄ testat*

Hiere. *ostēdes dñm p̄mittere bona bonis: et mala malis: sed tñ post se vltro citrōz puerere si cōmu-tatio fuerit insecura: nec de bona pollicitatione secu-rior videaris cū facis mala: nec de mala cōminatio-ne diffidas si puerus facias meliora. i Adul-*

f *tū mi. et penitēs. Siquidē si semel indulgētiā tri-buissēt misericors. Nūc aut cū frequēter delinque-tibus frequēter misericordiā ipendit: multū miseri-cors appellat. k His q̄ tibi nō pec. Peccau-e-runt v̄tigz et in delicto nati sūt gentili: heredes ni-mirū ade. Sed gratia gratis p̄veniēti sine peccato sunt cōiuncti qui erāt de peccatoz semine p̄pagati. l Sup numerz are. maris multiplicate sūt iniqtates mee. Solēt delicta capillis capitiz ali-quotiens coaptari: sicut p̄pheta egregius: Cōpre-henderūt me iniqtates mee et nō potuivt videre. Multiplicati sunt sup capillos capitiz mei. Arene maris ille: capillis iste cōparat multitudinē pctōz. Sed interest q̄ arene maris ille q̄ vitiorū ponderi bus ita violētissime p̄grauat: vt sub eoz sarcina ne queat respirare. Is aut q̄ carnalib̄ quincis incenti-uis: facile tñ medicinali ferro p̄t putredinē reseca-re: capillis capitiz cōparat offensam suā. m In-curuat sum mul. vin. ferri. Maloz cōparatio diuersitate secerūt numerosa. Videat qdā elucesce-re rō veritatis vt p̄ delicti modo p̄secutoz q̄spīa pu-niat q̄ pena cruciat⁹ sanctis ingessit: vt aīa rex iuda incuruatis est: et manasses nō vnuovel duobus/ sed multo. v. f. Tot enī sibi vincula spiritualis ferri in q̄bus ligaret imp̄ssit: quot ipe sc̄torū mēbris iniecit. n Quia excita. t̄c. Iniq̄s actib̄ p̄uocādo: exci-tat q̄ iracūdiā dei q̄ mala corā deō cōmittit. Sed vi-dēdū qz malū singlariter se cōmisisse testat: hec vni-us mali cōmissio idignationē dñi p̄uocauit: cū mul-ti multa fecerūt mala: nec illico est vltio subsecuta. Qd̄ malū exponit statuēs abominationē. In sacris voluminib̄ abominationē siue offensa simūlacrū dicūt: q̄ q̄ suītēnerat⁹: p̄uocatōis crīmē polluit. Dñt et aliter itelligi: Omē p̄ctm offēdiculū est in q̄tīcō of-sendit ad ruinā. Sūl etiā abominationē: qz deō abomi-nat ō delictū: qd̄ in p̄uocatōis corde defītū effi-cit simulacrū. Cōgruit et doctrinis demoniōz apta-ri: q̄ v̄e abominationēs et offensiones grauissime: q̄b̄*

P̄s. 39.c. *ira dñi*

Oratio Odanasses

Nico.de lyra

a *ad explendū sermonē dñi: ques locut⁹ fuerat p̄ os hieremē susci-tauit dñs sp̄m cyri regis psaruz: q̄ iussit p̄dicari in vniuerso regno et suo etiā p̄ scripturā dices: t̄ H̄ec dicit cyrus rex psay. Oia regna d̄ terre dedit mihi dñs deus celi: et ip̄e p̄cepit mihi vt edificare ei domū in hierusalē quē est in iudea. Quisquis inter vos est ex om̄i pp̄lo eius: sit dñs deus suus cū eo: et ascendat.*

Finit liber Bibre haiomim: id est Paralipomenon secundus.

Incipit oratio Odanasses re-gis iuda cū captus teneret in ba-byalone: q̄ nō est i hebreo/ nec est

D *de textu biblie.*

a *T inuocat dñi ōipotētē quē suis est ruinis expert⁹. Om̄ine deō ōipotētē patrū nr̄oy abraam isaac et iacob: et semini eoz iusto: a T visibilē et inuisibilē creaturā v̄l celū: san-ctos: terrā: carnē que in suā glām fecit deō p̄priū ornatū habentia. t̄ qui fecisti celū et terrā cū om̄i or-a T ne limib̄ motis vlt̄ euagari possit.*

b *natu eorū: qui signāsti mare ver-sa T matris vniuersarū aquarū que clausa est diuino p̄cepto: sub audis: ista creasti ad laudē videlicet noīs tut.*

bo *p̄cepti tui: q̄ p̄clusisti abyssuz et signāsti terribili et laudabili noi-tuo: qd̄ ōes pauēt et tremūt a vul-tu v̄tutis tuę: et insustētabilis ira*

c *sup pctōres cōminatōis tuę. Im-a T infirmi enī infirma cogitamus: que ocu-lus nō vidit nec auris audiuit: nec i cor ho-minis ascēdit et c. f mēla v̄o et inuestigabilis miscōdia s p̄missiōis tuę: qm̄ tu es dñs deō altissimus sup omnē terrā lōgani-i mis et multum misericors: et pe-nitēs sup maliciā hoīm. Tu autē a T audiant penitētes: intelligāt contēptō-res: p̄missa est penitē remis. pecca. si desera-tur peruersitas improborū.*

Dñe fm̄ bonitatē tuaz p̄dmissisti

penitētiā remissiōis pctōz: et tu

a T remedii pctōz est p̄nia: iustis v̄o nō est.

p̄nia cōstituta: qb̄ p̄ gram donata est culpa:

deus iusto nō posuisti p̄niten-

tiam iustis: abraā isaac et iacob:

k his qui tibi nō peccauerūt: quo-

niām peccauit sup num erū arene

maris. Multiplicate sunt iniqtā-

m tes meę: incuruat sum multo vin-

culo ferri: et non est respiratio mi-

n hi: qz excitaui iracūdiā tuā et ma-

li corā te feci: statuēs abomina-

tiones et multiplicās offensiōes: et pat-

x a Ad explendū sermonē dñi: quez locut⁹ fuerat p̄ os hieremē susci-tauit dñs sp̄m cyri regis psaruz: q̄ iussit p̄dicari in vniuerso regno et suo etiā p̄ scripturā dices: t̄ H̄ec dicit cyrus rex psay. Oia regna d̄ terre. i. multa regna: qz regna orientalia fuerūt et sub lecta: nō autē occidētalia: et est modus loquētī hyper-bolicus ad sui magnificen-tiam. e Et ip̄e p̄cepit mihi vt. e. ei domū. Si gnati enī sūt sibi de pro-p̄phētia Esa. xlvi. et in eo cō-pletavbi predicit esaias q̄ cyrus subiūceret sibi gētes et regna et captiuitatem lu-deoz remitteret: et templū reedificari p̄cip̄eret: qd̄ et factū est: vt pleniū habe-tur Eſdre. j.

C Postilla venerabilis magistri Nicolai de lyra sup libros Paral. finit.

C Expositio Nicolai de lyra sup orationē Odan-asset Incipit.

D *Om̄ine deus. Ista oratio regis Odanasses non est in hebreo nec est de te-xtu: et ideo nō intendo eas exquiste exponere: sed t̄ a-tum breuiter pertransire. In hac enī oratione p̄mo recurrat ad diuinā magnificētiam. secūdo recognoscit p̄p̄ia miseria: ibi: Om̄ne peccauit. tertio petit misericordiā: ibi: Et nunc fleto. Circa primū p̄fite primo dei ōipotētē sūt malesta-te p̄pter quā debet colli-di-cēs: Dñe deus om̄i. t̄c. g Qui signāsti ma-dicēs Ben. i. a. Cōgregēt aque q̄ sub celo sūt in locū vnū t̄c. b Qui cōclu-sisti abyssuz. Repetitio est eiusdē: q̄ mare et aby-sus idē p̄portat. Sc̄do fate-tur eius iusticiā seu equita-tē qua debē timeri: dices: Terribilitat̄ lau. t̄c. Tertio ei p̄siderat̄ seu p̄terat̄ q̄ p̄misit penitētibus misere-ri: ibi: Et inuestigabilis mi-sericordia p̄missione tue t̄c. Et sequit̄: Om̄ne pec-cauit su. H̄ic recognoscit suā miseriaz, primo in p̄ec-catorū multitudine: ibi: Super numerū arene ma-riis t̄c. et eoz grauitate seu magnitudine: ibi: Statu-ens abominationēs et multi-plicās offensiones: et pat-*

e Et nunc

Gloria domini puocat. **a** Et nūc flecto. Genua cordis flectit ut sum plicit postulatione debeat quod pro terna presumptione peregerat. In similitudinem hominis exterioris in teriorez describit. **b** Peccauī dñe peccauī. Iteratio sitēdi vera est humilitas supplicantis. q.d. Peccauī spū: peccauī cogitationibꝫ. Peccauī factis: peccauī forinsecus. Peccauī in deum: peccauī in proximum. Non leui pronunciatio ne doloris: hec verba sunt relegenda: sed cum eadem grauitate q̄ dicta sunt a precante. Ne leuiter percurrit animus acer ista: sed cuī dolore graui et patientia tristi in paucis vīm magne rei sapiat coartari. Penitens quippe aut tacit labiis fieribus indulgentiam silen tio deprecetur: aut etiam si loquendum aliquid ex dolore contriti pectoris suadetur: paucis loquatur: quia mentis contritio non oīs locutio dominicaz pietatem inficit. Cor enim contritum et humiliatum deus non spernit. **c** Ne simul perdas. Non altius damnes me cū iniqtitatibꝫ meis. Qd enim dam natura in substantia sua retorquet. Quod sō perdīs et eterne perdīs: id agitur: vt quod habebatur in nihilum redigatur. **d** Cum iniqtatibus. Nota iniqtates nulla h̄re substantia: om̄e quippe peccatum febris est anime: que dū au fertur in nihilum reuocatur.

e Quia idignū salua. Indignos dñs saluat: nō pro merito de litorum retributionez impendēs: sed ppter misericordia bonum veniam superfundēs. Dignus em̄ est qui saluat indiguū et ex dignitate sua facit dignū quē culpabilis vite trac̄ faciebat idignū. **f** Scđm magnā miscdiam. Qui vīm magna miscdiam se q̄rit saluarit: nō temporalis: sī eterne vite salutē inquirit. Equidem miscdiam ptinere ad hāc vitā estimo tpaalem: magna aut miscdiam remuneratio p̄currere semperne. **g** Dib⁹ dieb⁹ vi mee. Prudēs expectator etne salutis: nō paucō tpe: sī om̄i tpe vite sue deus laudat. **de** in dieb⁹ vite laudat. in dieb⁹ at morti nō potest laudari. Sic itaq̄ q̄ delictoz morti subdit⁹ facit: iniqtatibꝫ iuolut⁹ de um laudare nō pōt. Nō ē enī speciosa laus in ore p̄tōris. Cōuersus vō cū fuerit tāq̄ d morte trāstatus ad vitā: illico laudis officio dignus iuuenit p̄soroz supioribꝫ v̄tutibꝫ iudicat: dū illū laudat in terris quez ille quoq̄ glorificauit in supnis.

h Dis vir. ce. Cherubin seraphin throni et dñatiōes: archāgeli: sedes: v̄tutes: angelis ministri: atq̄ multa sūt officia: q̄ fortasse aut nos i libris posita sac̄ nō possim⁹ inuenire: aut hūanis celata sensibꝫ inq̄ rere nō valem⁹. **i** Glōia i secula seculozū. Est glōia tēporalis de qua: Ne timueris cū diues factus fuerit homo et. in f. do. e. Est et alia glōia sempiterna. Sit glōia domini in seculū: cui et humana creatura et angelica famulat. Amen.

a Et nūc flecto genua cordis mei **b** p̄cans a te bonitatē dñe. **Dec** **a** qd̄ ē maior p̄fect⁹: siqdē plū peccant sed nō oēs p̄prias iniqtitates agnoscunt. caui dñe peccauī: et iniqtatēz meā agnosco. **Deto** rogans te b dñe remitte mihi: remitte mihi: **a** sole pereat q̄ me secū perdere laborat. **g** nē sīl perdas me cū iniqtatibꝫ **a** illo cursu extendi t̄ penitentiu: vt que peccauerūt obliuoni tradant ne eterne me morie domini reconduantur.

meis: neq̄ in eternū rebues ma **la** mihi: q̄r indignuz saluab me/ **c** f vīm magnā miscdiam tuā: et lau **a** nō vno die nec paucō tpe: sī oī die: qui enī p̄generauerit vīḡ i fine hic saluus erit. **s** dabo te sp̄ dīb⁹ dieb⁹ vite meę: **b** qm̄ te laudat oīs virt⁹ celozū: et **i** tibi ē glōia in secula seculoz. Amē.

Finit oratio manasses
que non est in canone.

Incipit p̄emū beati Hieronymi presbyteri i librū Eldre.

Utrum difficultius sit e facere quod posci tis: an negare: nec dū statui. Hā neq̄ vobis aliquid imperantibꝫ ab nuere sententie est: et magnitu do oneris impositi ita ceruices premit: vt ante sub fasce ruen dum sit q̄ leuandum. Accedūt ad hoc inuidorū studia: q̄ omne qd̄ scribim⁹: reprehendenduz putant. Et interdū cōtra se p̄scien tia repugnāte publice lacerant q̄ occulte legunt: intantū vt clā mare cōpellar et dicere t̄ Bñie li bera aīam meā a labiis iniquis: et a lingua dolosa. Terti⁹ ann⁹ est q̄ semp̄ scribitis atq̄ rescribi tis vt Esdre libz et Hester vob de hebreo trāsserā: q̄si nō habeatis grēca et latina volumina: m aut quicquid illud ē quod a nobis vertitur: non statim ab omnibus conspuendum sit. Fru stra autem (vt ait quida) niti: neq̄ aliud fatigando nisi odiuz querere: extreme dementie est. Itaq̄ obsecro vos mi domon et rogatione charissimi: vt priuata lectione contenti: libruz non effe ratis in publicum: nec fastidiosis abos ingeratis: vitetis q̄ eorū supercilium qui iudica re tñ de alijs: et ipsi facere ni

* a Et nūc flecto. Hic p̄nr petit mise cordiā. p̄mo reuerēter di. Et nūc flecto ge nua cordis mei. q̄r genua corporis flecte nō poterat: ipedit⁹ cōpedibꝫ ferri. scđo instāter ibi: b Deto rogās te t̄c. petitionē suā pluries et m̄ltiplicit replicādo. tertio p̄fiden ter p̄sumēs d̄ diuīa miscdiaz ibi: c Quia in dignū sal. me fm miscdiaz tuā. et p̄mittēs emēdarī ibi: Et laudabo te semp: et sic terminat orationē dices: d Om̄ te lau ois virt⁹ celoz. i. oīs ordines angeloz: et tibi est glōia in secula seculorum. Amen. Finit expositio orōnis regis manasses.

Incipit expositio fratris Britonis ordī minorum super prologum Esdre.

Utrū difficultius sit face. qd̄ po stud p̄emū scribit i librū El dre: q̄ vnic⁹ liber ē sicut p̄sens, p̄lus māfestat: q̄ ap̄d hebreos esdre neemīe q̄ sermones in vno volumine coartant. ter tius enim et q̄rtus liber ab ipso Hiero. inter apocrypha cōputat. Ordinat autē iste liber immediate post Paral. sicut ait Hiero. in li. d̄ hebrei q̄stidibꝫ: eo q̄ idē sit finis Paral. et principiū hui⁹ li. Historia autē tobie p̄cessit historiā istius librī: unde et quidā tobiā ante esdrā ordinat. Alloquitur auez Hiero. in isto p̄emō domonē et rogationum episcopos: ad quoq̄ rogationē librū istū de hebreo transtulit in latinū. Et p̄mo assignat duo retrahentibꝫ ipm̄ ne transferat librū istuz. s. ope ris difficultatē: q̄ tangit in principio p̄logit et inuidorū detractionē: q̄ tangit ibi: Accedūt Diuīsio ad hoc t̄c. Scđo ponit duo ipm̄ mouēta ad transferēdū. s. instāte istoz eþoz petitionē: et trāslatiōs sue necessitatē: q̄r translatio antic̄ corrupta erat et diminuta. primum notat ibi: Terti⁹ ann⁹ t̄c. scđm ibi: Si q̄s āt. Lxx. nob̄ opposuerit t̄c. Tertio inuehīt p̄ emulos. et b dupl. p̄mo q̄r impugnat agnītā vītā. se cūdo q̄r p̄vītiū i gratitudis bñficioz ipugnat auctore p̄mū ibi: Quid iterpē laniant. scđm ibi: Porro aliud ē si clausis (qd̄ dī) oculūt̄ hi volūt̄ maledicere. Quarto et vltio dicit p̄ charitare ipsoz ad studiū puocat: non omit tet bonū cōmune ppter detractionē odiū vītimorē ibi: Itaq̄ licet excedra vī exēthra si libet t̄c. His vīs ad obscuritates acceda mus. **f** Heedū sta. i. nō dū cēni vī iudicauī. nā statuo statuis dī cēsere: edificare: fa brificare: ordīare: p̄struere: ponere: g Sē tētē ē. snīaliē fixū i co: de meo: mod̄ elī lo qndi tract⁹ i iudicūs: vbi ratū et fixū est qd̄ p̄snīaz diffinit. **h** Abnuere. i. recusare vī refutare. q. d. nō elī fixū i corde meo cōtrarie vīo iperio. In modernioribꝫ āt bibliū legit Nā vob̄ aliqd̄ imperatibꝫ annuere snīe ē: et i snīa ī idē redit. i Sub fasce. i. sub onere et declinat hic fasces. vñ fasculus diminutiū. k De hebreo trāsserā. i. latinū mul ti enī trālationē. Lxx. de greco trāstulerūt in latinū. l Quali n̄ habeat̄ greca vō lumia. i. trālationē. Lxx. in greco editam. m Et latina volumia. trāslata ī trālla tiōe. Lxx. aut q̄si. p Non statim. postq̄ venerit ad noticiā emulorū. q Consu endū sit. i. ab emul⁹ p̄tēndū. n Quic qd̄ ē. i. qntecūq̄ vītītātē ē. o Qd̄ a nob̄ vertīt̄. i. transſertur. r Alii. i. laborare: s Extreme. i. marie. t Fastidiosis. i. supbia: tedium: fastidio plenis. Fastidii enī d̄ supbia vel tediū: a fastidio fastidis: qd̄ est horrere: spernere: tedere. v Supciliuz. i. superbiā que nota in supculo p̄ extollen tiam oculoz. vñ Eccī. xxiij. a. Extollentiam oculorū meorum ne dederis mihi. Idē. xvij. b. Fornicatio mulieris in extollētia oculoz̄ eius: et in palpebris illius agnoscetur.

R * fratrū la-